

NOTAT

Dato: 19. december 2023

Sag:

Sagsbehandler: LAGU/JJH

Spildevandsselskabernes klimatilpasning 2021-2022

Det regner mere og kraftigere i Danmark. For at forebygge og afbøde afledte skader heraf stiger antallet af spildevandsselskabernes klimatilpasningsprojekter og dermed også omkostningerne forbundet med projekterne. På den baggrund blev der i maj 2020 indgået en bred politisk aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning.¹ Aftalen har medført ændring af reglerne på området. De ændrede reglerne indebærer blandt andet, at klimatilpasningsprojekter skal være omkostningseffektive og samfundsøkonomisk hensigtsmæssige.² Dette har til formål at bidrage til, at forbrugere beskyttes mod unødigt høje vandpriser. Reglerne trådte i kraft i januar 2021.

**KONKURRENCE- OG
FORBRUGERSTYRELSEN**

ERHVERVSMINISTERIET

Det følger også af aftalen, at Forsyningssekretariatet årligt skal opgøre nøgletal, som gør det muligt at belyse spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats, herunder blandt andet eventuelle risici for overinvesteringer eller barrierer for en hensigtsmæssig klimatilpasning.

I det følgende redegøres for spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats i 2021 og 2022 på grundlag af indberettede oplysningerne fra spildevandsselskaberne om selskabernes idriftsatte projekter i 2021 og 2022.

Nøgletallene kan på sigt anvendes til evaluering

Forsyningssekretariatet har i 2022 og i 2023 indhentet oplysninger fra spildevandsselskaberne om de klimatilpasningsprojekter, selskaberne har sat i drift i 2021 og 2022. Forsyningssekretariatet har ikke tidligere indhentet oplysninger om spildevandsselskabernes klimatilpasning.

Oplysningerne omhandler de klimatilpasningsprojekter, som spildevandsselskaberne helt eller delvist har finansieret, uagtet om dette har givet direkte anledning til en forhøjelse af den samlede vandpris eller ej. Oplysningerne vedrører finansielle forhold samt en række øvrige oplysninger, herunder fx om projekternes specifikke formål, deres forventede levetid samt geografisk placering. Oplysningerne vil fremover blive indsamlet årligt og omregnet til nøgletal. Da der hvert år vil blive tilføjet et ekstra års oplysninger om idriftsatte klimatilpasningsprojekter, vil nøgletallene på længere sigt give et mere kvalificeret billede af udviklingen. Nøgletallene

¹ Aftalepartierne er Socialdemokratiet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance. Aftalen ligger her: [Aftale om spildevandsselskabers klimatilpasning \(kfst.dk\)](https://www.kfst.dk/da/om-kfst/afgørelser/afgørelse-om-spildevandsselskabernes-klimatilpasning)

² Jf. BEK nr. 2275 af 29. december 2020 (omkostningsbekendtgørelsen) § 3, stk. 3 og 4.

kan således på sigt anvendes til evaluering af spildevandsselskabernes klimatilpasningsindsats.

Projekter idriftsat i 2021-2022 indebar anlægsinvesteringer på omkring 700 mio. kr.

Spildevandsselskaberne idriftsatte 18 klimatilpasningsprojekter i 2021 og 32 klimatilpasningsprojekter i 2022. De idriftsatte projekter indebar samlet anlægsinvesteringer for ca. 312 mio. kr. i 2021 og ca. 388 mio. kr. i 2022 foretaget af spildevandsselskaberne, jf. figur 1.³ Til sammenligning var spildevandsselskabernes økonomiske rammer samlet ca. 9,9 mia. kr. i 2022.⁴ De gennemsnitlige anlægsinvesteringer pr. projekt faldt fra 17 mio. i 2021 kr. til 12 mio. kr. i 2022.

Serviceniveau er et udtryk for niveauet for klimatilpasning i et konkret klimatilpasningsprojekt. Udtrykket angiver den forventede hyppighed (målt i år) for, at en oversvømmelse sker efter klimatilpasningsprojektet er sat i drift. I både 2021 og i 2022 er 5 og 100 års serviceniveauer de mest udbredte målt i anlægsinvesteringer.

Blandt de forskellige klimatilpasningsprojekter er fx etablering af skybrudsledninger og -bassiner, nedsænkning af arealer og adskillelse af regn- og spildevand i kloaknettet.

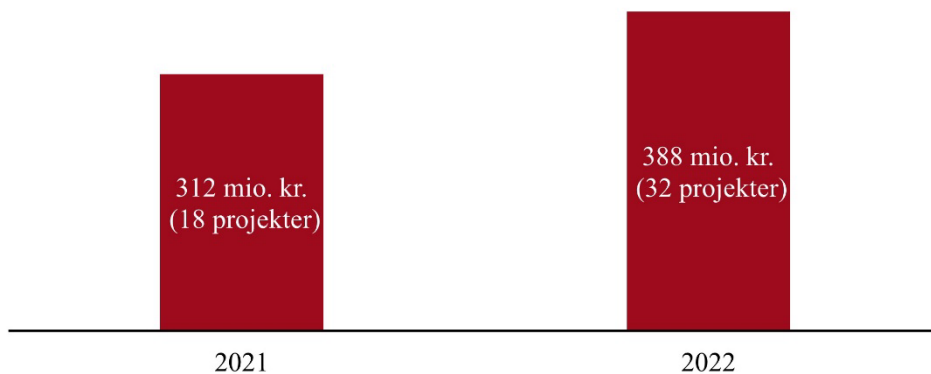
Omkostningerne forbundet med de klimatilpasningsprojekter, som spildevandsselskaberne har idriftsat siden starten af 2021, var i 2023 omkring 26 mio. kr. Heraf udgjorde anlægsomkostninger (afskrivninger) og driftsomkostninger henholdsvis omkring 14 mio. kr. og 10 mio. kr. De sidste 2 mio. kr. gik til rentekomkostninger. Omkostningerne dækkes helt overvejende af vandforbrugerne gennem vandtaksterne, der kan stige som følge af tillæg til selskabernes økonomiske rammer.

³ Der er i 2022 ét projekt, som ikke har indeholdt anlægsinvesteringer.

⁴ De økonomiske rammer indebærer, at Forsyningssekretariatet årligt fastsætter et loft over, hvor meget hver af de større drikkevand- og spildevandsselskaber i alt må opkræve fra forbrugerne. De økonomiske rammer justeres blandt andet med effektiviseringskrav, der skal virke som et kunstigt konkurrencepres med henblik på at understøtte en effektiv vandsektor. Denne økonomiske regulering er en følge af, at vandsselskaberne er naturlige monopoler, hvor forbrugerne ikke kan vælge et andet vandsselskab end det, de allerede er tilsluttet.

Figur 1: Flere projekter med højere samlede anlægsinvesteringer blev sat i drift i 2022 end i 2021

*Samlede anlægsinvesteringer i mio. kr., 2022-priser
og antal projekter (i parentes)*

Anm.: Selskaberne har indberettet oplysninger om idriftsatte projekter. Selskaberne har selv afgrænset, hvad der betegnes som et projekt. Projekterne kan indeholde anlægsinvesteringer foretaget i flere år frem til idriftsættelsen. Alle økonomiske værdier er i 2022-priser, hvor der er anvendt de samme prisindeks som anvendes til priskorrektion af indtægtsrammerne, jf. ØR-bekendtgørelsens § 10.

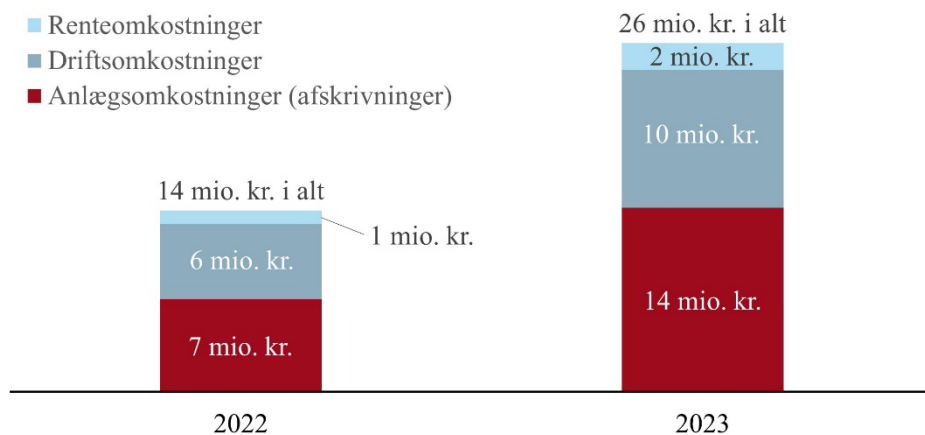
Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af oplysninger om idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

Klimatilpasningsprojekterne indebærer årlige omkostninger

De samlede årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter idriftsat i 2021 og frem var 14 mio. kr. i 2022 og 26 mio. kr. i 2023, jf. figur 2. Her er det lagt til grund, at omkostningerne til projekterne startede i året efter idriftsættelsen. Af de samlede omkostninger udgør anlægsomkostninger (afskrivninger) i gennemsnit 51,8 pct., driftsomkostninger 40,6 pct. og rentekomkostninger de sidste 7,6 pct.

Figur 2: De årlige omkostninger forbundet med klimatilpasningsprojekter idriftsat i 2021 og frem

Omkostninger fordelt efter type, mio. kr., 2022-priser

Anm.: Anlægsomkostninger (afskrivninger) opgøres ved at dele anlægsinvesteringen i 2022-priser med den forventede levetid på projektet, som selskaberne har indberettet. De årlige drifts- og renteomkostninger stammer fra selskabernes indberetninger. Alle økonomiske værdier er i 2022-priser. Hvis et projekts faktiske levetid er længere eller kortere end den estimerede levetid vil de opgjorte årlige driftsomkostninger i et givet år kunne afvige fra de faktiske driftsomkostninger. Det er til opgørelsen af figuren lagt til grund, at omkostningerne til projekterne starter i året efter idriftsættelsen, hvilket blandt andet skyldes, at projekterne i nogle tilfælde først idriftsættes ved udgangen af idriftsættelsesåret.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

I forbindelse med nye investeringer og idriftsættelse af flere klimatilpasningsprojekter vil beløbet for selskabernes årlige omkostninger til klimatilpasningsprojekter idriftsat i 2021 og frem vokse. Når en investering i fremtiden er færdigafskrevet, vil der ikke længere være omkostninger forbundet med det konkrete projekt, hvilket alt andet lige kan reducere de samlede årlige omkostninger. Opgørelsen indeholder ikke omkostninger til spildevandsselskabernes klimatilpasning, der er idriftsat inden 2021.

Generelt medfører klimatilpasningsprojekterne årlige omkostninger relateret til den løbende drift, og projekterne indebærer renteomkostninger, hvis selskaberne har optaget lån til finansiering af projekterne. Disse omkostninger kommer ud over de årlige anlægsomkostninger (afskrivninger), der opgøres som anlægsinvesteringen fordelt over aktivets forventede levetid og afspejler den løbende nedslidning af klimatilpasningsanlægget gennem dets levetid. Selskabernes årlige omkostninger udgøres således af anlægsomkostninger (afskrivninger) samt drifts- og renteomkostninger.

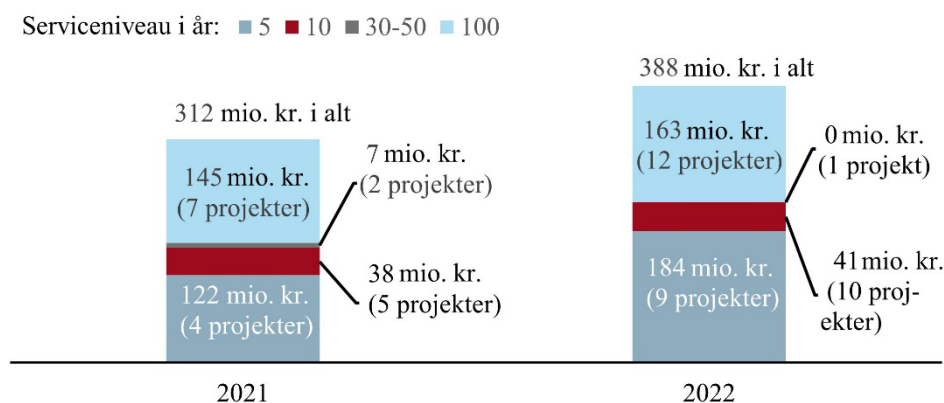
Klimatilpasningsprojekterne skal oftest håndtere regnhændelser der sker hvert 5. eller hvert 100. år

Klimatilpasningsprojekternes *serviceniveau* er et udtryk for, hvor voldsom en regnhændelse de kan håndtere. Hvis serviceniveauet fx er 100 år, kan projektet håndtere en regnhændelse, der forventet set finder sted én gang i løbet af en 100-årig periode.

I 2021 gik 39 pct. af anlægsinvesteringerne til projekter med et serviceniveau på 5 år, mens 12 pct. gik til et serviceniveau på 10 år, 2 pct. gik til et serviceniveau på 30-50 år og 46 pct. gik til et serviceniveau på 100 år, jf. **Figur 3**. I 2022 er fordelingen næsten den samme.

Figur 3. Næsten uændret fordeling af serviceniveau fra 2021 til 2022

Anlægsinvesteringer i mio. kr., 2022-priser fordelt på serviceniveau målt i år og antal projekter (i parenteser)

Anm.: Serviceniveau angiver den forventede hyppighed målt i år for en oversvømmelse efter klimatilpasningsindsatsen er idriftsat.

Kilde: Spildevandsselskabernes indberetning af idriftsatte klimatilpasningsprojekter samt egne beregninger.

Klimatilpasningsprojekter med lavere serviceniveau er ikke nødvendigvis billigere end projekter med højere serviceniveau. I 2022 havde et gennemsnitligt projekt med serviceniveau på 5 år en anlægsinvestering på 20 mio. kr., mens et gennemsnitligt projekt med serviceniveau på 100 år havde en anlægsinvestering på 14 mio. kr. Det kan blandt andet skyldes, at projekter med serviceniveau på 5 år oftere omfatter projekter, som har til formål at adskille regn- og spildevand i kloakledningerne (separatkloakering).

Disse projekter kan dække større geografiske områder, hvilket ofte vil være forbundet med høje anlægsinvesteringer. Til sammenligning omfatter projekter med et serviceniveau på 100 år ofte etablering af fx forsinkelsesveje og bassiner, som ikke nødvendigvis har samme geografiske omfang, og derfor ikke nødvendigvis er forbundet med ligeså høje anlægsinvesteringer per projekt.

Klimatilpasningen foregår i høj grad i de store byer

Klimatilpasningen foregår primært i København og omegn samt i Aarhus Kommune, hvor 35 ud af 50 projekter er idriftsat i 2021 og 2022.⁵ De 35 projekter har højere anlægsinvesteringer i gennemsnit og har en samlet anlægsinvestering på 615 mio. kr. af de samlede anlægsinvesteringer i 2021 og 2022 på omkring 700 mio. kr. (svarende til 88 pct.).

⁵ København og omegn er afgrænset til de spildevandsselskaber som er hjemmehørende i følgende kommuner: København, Frederiksberg, Dragør, Tårnby, Albertslund, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre samt Vallensbæk. Afgrænsningen er baseret på Danmarks Statistiks geografiske inddeling af Danmarks regioner, landsdele og kommuner (NUTS_V1_2007).